

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

➔ List in oglasi se plačujejo naprej. ➔

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Cesar svojim narodom.

Njega c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je najmilostljiveje blagovolilo izdati sledeči Najvišji rokopolis in manifest:

Ljubi grof Stürgkh!

Naročam Vam, da v obče razglasite priloženi manifest „Mojim narodom“.

Na Dunaju, dne 23. maja 1915.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Mojim narodom!

Kralj italijanski Mi je napovedal vojno.

Zvestobo je prelomila kraljevina italijanska svojim zaveznikom kakor zgodovina ne pozna enakega.

Več nego trideset let je trajala zveza, v kateri je mogla Italija množiti svojo teritorijalno posest in se razcvitati, kakor nikdar ni slutila, tedaj Nas je Italija zapustila v uri nevarnosti in je z razvitimi zastavami prešla v tabor naših sovražnikov.

Mi nismo ogrožali Italije, nismo kratili njenega ugleda, nismo se dotaknili njene časti in njenih interesov; vedno smo zvesto izpolnjevali Svoje zavezniške dolžnosti in smo ji nudili Svojo zaščito, ko je šla na bojišče.

Storili smo še več: Ko je začela Italija s svojim pohlepnim očesom gledati čez naše meje, smo bili odločeni za velike in bridke žrtve, za žrtve, ki so posebno bolele Naše očetovsko srce, da ohranimo zavezniško razmerje in mir.

Toda pohlepnost Italije, ki je mislila, da je treba izkoristiti trenutek, se ni dala potolažiti.

In tako se mora izpolniti usoda.

Mogočnemu sovražniku na severu so se Moje armade zmagoslavno upirale v desetmesečni gigantični borbi in v najzvestejšem sobojevništvu z vojskami Mojega presvetlega zaveznika.

Novi zavratni sovražnik na jugu jim ni nov nasprotnik.

Veliki spomini na Novaro, Mortaro, Kustoco in Vis, ki so ponos Moje mladosti, in duh Radeckega, nadvojvode Albrehta in Tegethoffa, ki še živi v Moji vojni moči na kopnem in na morju, so Mi poroki za to, da bomo tudi proti jugu uspešno branili meje monarhije.

Pozdravljam Moje v boju izkušene zmagonosne čete. Zaupam njim in njihovim voditeljem! Zaupam Svojim narodom, kojih brezprimerni požrtvovalnosti gre Moja najiskrenejša očetovska zahvala.

Vsegamogočnega pa prosim, da blagoslovi Naše zastave in vzame Našo pravično stvar v svoje milostno varstvo.

Na DUNAJU, dne 23. maja 1915.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Odločitev je padla, Italija je udarila.

Odkar se je pričel svetoven ples, so se ljudje zvedavo povpraševali, zakaj še Italija ni udarila po naših sovražnikih, saj je vendar naša zaveznica. Iz sumljivega obnašanja in oboroževanja Italije pa je bilo že z vso gotovostjo sklepati, da pripravlja zavraten napad na svoja zaveznika.

Dogodki zadnjih dni so pokazali Italijane v vsej njihovi nagoti. Komaj je izbruhnila vojska z Rusijo in Francijo, so se že začeli Italijani zvijati, češ, da jih trozvezna pogodba več ne veže, ker ni bila dvozvezna napadena ali izzvana od Rusije. Že v tem prisiljenem in svojevoljnem tolmačenju trozvezne pogodbe je bilo jasno videti, da Italija ni odkritosrčna, ampak, da se hoče z danim položajem okoristiti in v ugodnem trenutku planiti po svojem zavezniku.

Kakor se je sedaj že pojasnilo javnosti, so v resnici Italijani začeli pogajanja z entento takoj po začetku svetovne vojne, obenem pa seveda barantali z našo državo, koliko jim ta hoče plačati za to, da bodo mirni. Konečno se je Italija v svoji perfidnosti povzpela do tako nesramnih zahtev,

da bi bila večna sramota za Avstrijo, ako bi jih sprejela. Kakor poročajo razni listi, je zahtevala Italija po izjavi bivšega italijanskega finančnega ministra sledeče:

Italija zasede takoj ves Trentino in Istro s Trstom, Puljem in Reko in več otokov v Jadranskem morju.

Odstopijo se mornariške postaje ob dalmatinskem obrežju.

Avstrija se odpove vsakemu posrednemu in neposrednemu vmešavanju v zadeve Srbije.

Avstrija se odpove vsaki politiki na Balkanu, ki bi bila naperjena proti koristim Italije, nadalje zahteva svobodo Italiji, da zastopa svoje koristi v vzhodnem Sredozemskem morju proti Turčiji skupno z velesilami trojnega sporazuma in končno svobodno postopanje na mirovnem kongresu, na katerem si pridrži Italija pravico, da podpira stvar Srbije in Belgije.

Tako nečuvno in nesramno nastopati zamore le italijanska prirojena zahrbtnost. Naša država je bila vedno spravljiva in je osobito z ozirom na svetoven položaj šla do skrajnosti in ponudila Italiji za njeno nevtralnost sledeče dalekosežne koncesije, ki bi morale vsacega poštenega Italijana več kakor zadovoljiti. Ponudbe je

naštel v torek, 18. maja, v nemškem državnem zboru javno kancler Bethmann-Hollweg in sicer:

1. Oni del Tirolske, kjer prebivajo Italijani, se odstopi.

2. Ravnotako zapadni breg Soče, v kolikor ima italijansko prebivalstvo in mesto Gradiško.

3. Mesto Trst postane svobodno mesto in dobi poleg italijanske univerze tudi tako mestno upravo, ki zagotavlja italijanski značaj mesta.

4. Prizna se italijanska suvereniteta nad Valono in k nji spadajoče interesno ozemlje.

5. Avstrija izjavi, da nima v Albaniji političnih interesov.

6. Na narodne interese italijanskih državljanov v Avstriji se bo posebno oziralo.

7. Avstrija proglasi amnestijo za vojaške in politične zločine onih, ki so iz teh krajev.

8. Obljubi se, da se bo dobrohotno oziralo na nadalnje želje Italije o vseh vprašanih ki tvorijo ta dogovor.

9. Po sklepu te pogodbe se bo Avstrija svečano izjavila o teh odstopih.

10. Ustanove se mešane komisije, ki bodo uredile podrobnosti glede odstopov.

11. Po sklepu tega dogovora se avstrijski vojaki, ki so doma v teh ozemljih, ne bodo več udeleževali vojne.

Torej skoro vse bi dobili, kar so od nekdanj italijanski neodrešenci (iredentari) zahtevali, celo kraje, ki so številčno vsaj na pol mešani z neitalijanskimi narodnostmi! A Italija je hotela vojsko; kajti vlada je bila že davno z vsemi štirimi podpisala pogodbo z našimi sovražniki, ki so ji obetali, kar so Italijani hoteli. Tako poročajo, da je ententa ponudila Italiji sledeče:

Tirolsko do Brennerja, celo Goriško, preko Idrije in Postojne naj gre meja proti Reki, celo Primorje, Istro, vse kvarnerske in dalmatinske otoke in Dalmacijo samo do Neretve.

Italija se je udala pustolovščini in se obesila na entento, ki ji obeta stvari, ki niti njene niso in se sploh ne ve, ako bo kedaj vsaj deloma mogla z njimi razpolagati, med tem, ko ji je naša država ponudila le to, kar je njenega in le to, kar lahko zanesljivo izpolni. Italijanska zbornica je vladno politiko odobrila in ji dala popolnoma prosto roko. Dne 23. t. m. je izročil italijanski poslanik naši vladi vojno napoved in v noči od 23. na 24. maja so se vršili že prvi spopadi osobito na Tirolskem. V pondeljek so pripeljali v Ljubljano že prvi transport ranjencev. Naši letalci so že bombardirali arzenal v Benetkah, vojaške naprave v Jakinu in še nekatere druge kraje.

Zadnje dni so se torej dogodki hitro razvijali; sedaj imamo vojsko celo s svojim „zaveznikom“! Vsak pošten Avstrijec pa se mora zgražati nad italijansko brezmejno nesramnostjo. Dežele, ki so bile stoletja in stoletja združene s habsburško krono, nam hoče sedaj Italijan s silo ugrabiti. Slovence in Hrvate hočejo razkosati, ki so najzvestejši branitelji naše presvitile dinastije! Tako torej razumeva Rusija, Anglija in Francija osvobojevanje narodov! Res lepi rešilci! Na račun nas Slovencev in Hrvatov hoče torej Rusija rešiti vseslovansko vprašanje! Sedaj pač mora spregledati še

zadnji zaslepljenec, ki je kedaj veroval v naklonjenost Rusije do nas.

Trdno smo pa prepričani, da bo tudi to pot zahrbtn Italijan pošteno plačal svoje nepošteno namene. Avstro-Ogrska in Nemčija, ki je ravno sedaj tako sijajno pokazala svetu svojo moč, ima še toliko sile v sebi, da bo tudi z Italijo obračunala. Naši hrabri hrvatski in slovenski polki pa gotovo tudi sedaj ne bodo med zadnjimi, ampak bodo s podvojeno silo udarili po italijanski nečuvni zahrbtnosti! Živela naša armada, živel naš presvitli cesar Franc Jožef I.!

Pogum in mirno kri!

Deželni odbor je razposlal okrožnico, ki pravi v glavnem sledeče:

Upati je, da bo naša dežela obvarovana sovražne invazije. Vendar smatra deželni odbor kot svojo dolžnost, da za vsak slučaj določi pravec, po katerem naj se postopa, če bi kljub vsem nadam sovražna armada prišla v deželo.

Pred vsem vprašanje, kako se je obnašati v takem slučaju županu.

Nobenega povoda ni, da bi župan zapustil svoje mesto.

Nasprotno: iz vsakega stališča je nujno priporočati, da ostane v takem slučaju župan na svojem mestu in mirno izvršuje naprej posle, ki spadajo v samostojni delokrog občinske uprave.

Isto velja za občinske svetovalce in odbornike, kojih dolžnost je bolj kot kdaj, podpirati župana v težavnih okoliščinah.

Ravno tako je pa tudi priporočati celotnemu prebivalstvu, naj ostane mirno na svojih domovih. V danem slučaju naj županstvo in občinski odborniki v tem smislu upljivajo na prebivalstvo.

Ni vzroka dvomiti, da bo tuja armada, če zasede našo deželo, spoštovala osebnost in imetje mirnega prebivalstva, ki se bo s svoje strani skrbno varovalo vsakega sovražnega čina, prepustivši oboroženi odpor v to poklicani cesarski armadi, h kateri spadajo zlasti tudi naši vrli c. kr. prostovoljni strelci.

Po resnem vsestranskem preudarku sodi deželni odbor, da tisti najbolje pogodi in najzanesljiveje varuje sebe in svojo lastnino, ki ostane na svojem domu in se zanese na to, da bo tudi tuja armada skrbel za javni red in mir ter znala čuvati življenje in last mirnih prebivalcev, ki nimajo drugega smotra, kot vstrajati in varovati svoj zasebni obstanek na domači zemlji.

Zapustiti pa bodo vsekako morali svoj dom, še pred dohodom sovražne sile, tisti moški, ki so podvrženi vojni (črnovojni) dolžnosti. Smentertja utegne tudi vojaška oblast zaukazati izpraznitev posameznih krajev. Samoposebi se razume, da je takim, kakor sploh vsem ukazom državne oblasti, zvesto slediti.

Če bi vsled tega moral župan zapustiti svoje mesto, naj izroči za čas svoje odsotnosti županske posle v to poklicanemu občinskemu svetovalcu; če bi pa noben tak svetovalec ne ostal v občini in bi ne bila več mogoča odborova seja, da določi županu začasnega namestnika, naj župan po svoji previdnosti izroči začasno županstvo

sposobni, zaupanja vredni osebi kot svojemu pooblaščenju.

Izročitev naj naznani župan čim prej deželni odboru, predloživši mu zadevni zapisnik, ki ga je sestaviti po dopisnem navodilu.

Če bi bil deželni odbor prisiljen, spreminiti svoj uradni sedež, se bo to županstvu po možnosti nemudoma priobčilo.

Konečno se opozarja še na sledeče:

Če bi res prišlo do zasedanja naše dežele po tuji armadi, bo to **le začasno**. Ne more biti dvoma, da se bo sovražnik v doglednem času zopet umaknil iz naše zemlje in smatrati je kot **sigurno**, da ostane Kranjska vojvodina tudi v bodoče, po sklenjenem miru, **združena s krono naše prejasne cesarske hiše**.

Zvesto ljudstvo naj tedaj mirno in upapolno gleda v prihodnost in naj v morebitnem prihodu tuje armade ne vidi nič drugega kot mimogredoč dogodek, ki ne bo zapustil v deželi nikakršnih trajnih sledov. — **Tedaj pogum in mirno kri!**

Dolenjskim junakom v spomin.

Naši časniki so poročali o junaških činih slovenskega dijaštva na raznih bojiščih. Odlikovali so se posebno visokošolci iz katoliških akademskih društev. Samo izmed teh jih je nemila smrt pokosila že trinajst. Bili so med njimi tudi dolenjski rojaki, o katerih so poročale že tudi naše Novice. A mnogo je še akademikov, ki služijo v raznih izvenslovenskih polkih, o katerih naša javnost dosti ne izve. V interesu naše dolenjske kronike je, da se čim več zabeleži o njihovih činih, pa ne samo o mrtvih rojakih, ampak tudi o živih, da bo svet vedel, da so Slovenci v tem svetovnovajnem času zvesto izvrševali svoje državljanske dolžnosti.

Nastopne črtice veljajo dijaku, ki je kot vojak dokazal, da pri njem mladostna idealnost ni bila le prazna beseda, ki — „gradove zida si v oblake — zelene trate stavi si v puščave“ — v realno življenje postavljen, ne ve kod ni kam, ampak živo dejstvo, požrtvovalnost. Tak mladenič je dolenjski rojak Ludovik Lobè.

Rojen je bil v Zagradcu leta 1894 iz spoštovane rodbine Lobetove, ki je vzgojila še enega nadučitelja, tudi vojaka in enega duhovnika. Mlajši, Ludovik se je šolal v Ljubljani in je leta 1912 prestal maturo z dobrim uspehom na I. državni gimnaziji. Izbral si je juridične študije ter se upisal na vseučilišču. Treba je pa bilo zadostiti vojaški dolžnosti in zato je ustopil kot enoletni prostovoljec v Jelačičev pešpolk št. 79, ki ima svoj sedež v Otočacu, še posebej s tem namenom, da se bolj priučiti par jezikom, ker je imel polk svojo šolo za enoletne prostovoljce na Reki. Mej tem je srbska zahrbtnost povzročila delno mobilizacijo. Tudi Jelačičev polk je moral na mejo proti Srbiji...

Kot korporal si je Lobè pridobil pohvalo svojih predstojnikov in prejel je spominski zaslužni križec. Ko je s 1. oktobrom 1913 dostal svoje vojaško leto, si je želel na domu nekoliko odpočiti. A koncem julija 1914 je že izbruhnila vojska in kadet-aspirant Lobè moral je nemudoma k svojemu kadru v Otočac. Peljal se je po novootvorjeni belokranjski železnici. Ko je dospel v Otočac, mu je bilo izročeno vežbanje novincev. Dne 9. novembra leta 1914 je odrinil z izvežbanimi vojaki Ličani proti Črnogorcem.

Od črnogorske meje je tudi Jelačičev polk prodiral v Srbijo, kjer so naši osvojili mnogo ozemlja in zasedli 4. dec. Belgrad.

A naša armada menda ni dosti upoštevala srbske zvijače. Ko so Srbi z odpočitvo vojsko planili na naše posadke, so se te morale umikati.

Pri tem umikanju iz Srbije se je odlikoval praporščak Lobè. Svojemu bratu

je bil sporočil, da je v zadnjem boju s Srbi v najhujšem ognju stal po koncu brez vsacega kritja in tiral pešce, ki so se krili za drevesa, naprej v rojno črto... Da imamo močnega sovražnika za nami, to smo vedeli; ali da so Srbi tudi že pred nami, tega nismo znali. Naravno, da je bilo vsem tesno okoli srca, ko smo takole zjutraj ob šestih zapazili srbske ognje kakih 300 korakov pred nami. Stotnik me vpraša: „Kaj misliš, čegavi so ti kresovi?“ „Najbrž srbski; kajti naši bi ne bili na tem hribu ostali.“ Pošljemo tja patroljo in res nam naznani, da so Srbi. Kaj sedaj? Koliko jih je, kje so prav za prav njihove pozicije, ali imajo pri sebi artilerijo, nič nismo vedeli. Muditi se ne smemo, sovražnik nam je že za petami. Tedaj „naprej!“ Po polurnem boju smo jih premagali in še 120 ujeli. Mi bi mogoče z njimi ne bili tako hitro gotovi, kajti njih je bilo čez 300, nas pa samo 140 mož; pa ker smo jih brzo napadli, smo jih čisto presenetili. Nekateri so še spali, ko smo mi začeli streljati. Kakor so pozneje ujetniki pripovedovali, se njim še sanjalo ni, da bi bil „Švabo“ (tako nas zovejo Srbi) tako blizu njih. To je bila naša sreča, da smo jih tako hitro vrgli nazaj. Da bi boj trajal le še dve uri, bi bila cela naša brigada ujeta, ker bi v tem času tudi Srbi od zadaj pritiskali na nas. Ker smo brigado rešili, zato bomo dobili stotnik, jaz in še neki korporal odlikovanje.“ In tako se je tudi zgodilo; praporščak Lobè je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo. V kaki nevarnosti je bil, se vidi iz tega, ker je šrapnel padel samo en meter stran od njega, k sreči ni eksplodiral. Kapsulo si je vzel za spomin. V nekem bosanskem mestu se je njegov polk odpočil in odtod odšel v Slavonijo. Ker je našim trda šla, so z južnega bojišča poslali vojake v Karpate. Jelačičev 79. pp. je iz Slavonije odmarširal sredi januarja ter bil postavljen blizu Užoškega prelaza. Praporščak Lobè je imel že skušnjo za trensko poslovanje. Izročili so mu v oskrbo tisoč mož.

Na severnem bojišču je bil že prej njegov starejši brat, nadučitelj Henrik, vojak 17. pp., ki je pa vsled naporov v Galiciji opešal. V bitki pri Grodeku je ta gospod bil v bližini slovenskega kurata Rozmana, katerega je v srce zadetega nesel na obvezovališče, kjer je izdihnil. Ludovik in Henrik se na severnem bojišču nista videla. Mej tem je našega mladeniča zadela še druga nesreča. Dne 5. februarja 1915 mu je umrl ljubljani oče in čez teden dni 13. februarja pa draga mati. Brzobjavnih obvestil o tem nepričakovanem udarcu Ludovik ni prejel. Še-le kakih 14 dni po smrti je dobil dopisnico, ki mu je naznanila pretresljivo vest. A karpatska zima in napor so neugodno uplivali na našega vojaka. Lotila se ga je zlatenica v Karpatih, zdravnik mu je ukazal odmor. Dovolilo se mu je, da je smel obiskati gomilo dragih starišev, katerih pred smrtjo ni mogel niti smel obiskati. Naj mu ljubi stariši izprosijo, da bi vsi udarci zadnjih bojnih mesecev šli mimo dražega sina brez hudih posledic za njegovo zdravje.

Kot spomin je z južnega bojišča prinesel seboj črnogorsko puško, bajonet, turški nahrbtnik in nekaj turške ter srbske obleke, mej katero se posebno odlikuje ženski moderc z zlatovezeno, narodno ornamentiko.

Praporščak Lobè se zdaj zdravi pri svoji sestri v Ljubljani. Želimo mlademu junaku popolnega okrevanja in še nadaljnjih častnih činov v povzdigo slovenskega imena.

Hranilnice in posojilnice, gospodarske zadruga, občine, kmetijske podružnice in izobraževalna društva! Ali ste že sklenili koliko izvodov „Dolenjskih Novic“ boste naročili? Če še niste, sklenite nemudoma; naša čast zahteva, da naš dolenjski list razširimo!

Prebiranje črnovojnikov.

Prebiranje v letih 1878—1890 potem 1892—1894 rojenih črnovojnikov za politični okraj Rudolfovo vrši se dne 30. in 31. maja potem 2. junija t. l.

Prebiranje črnovojnikov se vrši po sledečem redu:

Za občine Šmihel-Stopiče, Trebnje, Velika Loka, Dobrniče, Mirna, Selo pri Šumperku dne 30. maja t. l. ob 8. zjutraj v gimnazijskem poslopju v Rudolfovem.

Za občine Rudolfovo, Prečna, Mirna-peč, Št. Peter, Belacerkev, Brusnice, Toplice, Poljane, Črmošnjice, Gorenje Polje in Orehovica dne 31. maja t. l. ob 8. uri zjutraj istotam.

Za občine Žužemberk, Dvor, Ajdovec, Zagrac, Ambrus in Smuka dne 2. junija t. l. ob 8. uri zjutraj v šolskem poslopju v Žužemberku.

Povodom tega prebiranja vrši se tudi naknadno pregledovanje vseh do zdaj pregledanih letnikov oziroma vseh črnovojnikov, kateri so od pregledovanja izostali.

Vsak črnovojnik mora biti popolnoma trezen in po celem životu čisto umit.

Črnovojniki, ki se peljejo po železnici morajo črnovojne legitimacijske liste blagajni na kolodvoru pokazati, da se na nje pritisne pečat.

Gospodom županom ali njihovim namestnikom, kateri peljejo črnovojnike, naj izda občinski urad legitimacijo za prosto vožnjo v kraj pregledovanja in nazaj. Tudi ta legitimacija naj se pri blagajni pokaže, da se na njo pritisne pečat.

V bližini krajev pregledovanja in v pregledovalnih dvoranah mora vladati popoln mir.

Razven gori omenjenih letnikov se vrši tudi pregledovanje črnovojnikov rojenih v letih 1897 in 1865 do vstevši 1872, kakor tudi pozneje rojenih črnovojnikov kateri so po prejšnjih zakonih pred 42. starostnim letom iz črnovojne dolžnosti izstopili, zdaj pa po črnovojni naredbi z dne 1. maja t. l. (drž. z. št. 108) zopet v črnovojno dolžnost vstopili in sicer **preje službah in neslužbah**, toraj morajo priti k pregledovanju vsi, ne oziraje se na to, ali so bili vojaki ali ne.

Prebiranje se vrši po sledečem redu:

Za občine Šmihel-Stopiče, Trebnje, Velika Loka, Dobrniče, Mirna, Selo pri Šumperku **dne 3. junija ob 8. uri zjutraj** v telovadnici drž. gimnazije v Rudolfovem.

Za občine Rudolfovo, Prečna, Mirna-peč, Št. Peter, Belacerkev, Brusnice, Toplice, Poljane, Črmošnjice, Gorenje polje in Orehovica **dne 3. junija ob 11. uri dopoldne** istotam.

Za občine Žužemberk, Dvor, Ajdovec, Zagrac, Ambrus in Smuka **dne 2. junija ob 11. uri dopoldne** v šolskem poslopju v Žužemberku.

Dan vpoklica potrjenih v črnovojno službo se bo pozneje razglasil.

Na prebiranje niso dolžni priti:

Tisti, ki so v točki 1—4 potem 6 in 7 pozivnega razglašali. K omenjenim, potem župani, občinski svetovalci (ne pa tudi člani občinskega odbora), vsi železniški uslužbenci kakor tudi prostovoljni strelci, kateri vže služijo in v obratih taki delavci, ki morajo za vojaške potrebe delati.

S tukajšnjim odlokem z dne 19. maja t. l. št. 1695 razglašeni pregledovalni načrt se le v toliko spremeni, da pridejo v letih 1897 potem 1865—1872 rojeni črnovojniki sodnega okraja Žužemberk tudi dne 2. junija v Žužemberk k pregledovanju. V teh letih rojeni črnovojniki iz sodnih okrajev Rudolfovo in Trebnje pripeljejo naj se dne 3. junija v Rudolfovo k izbiranju.

Črnovojne legitimacijske, potem izbiralne in evidenčne liste sprejemajo črnovojniki na dan prebiranja.

Naročajte „Dolenjske Novice!“

Gospodarstvo.

Kako se pripravi perocid za škropljenje trt.

1. Da pripravimo sto litrov perocidove škropilne zmesi, vzamemo za prvo škropljenje 1½ do 2 kg, za drugo in tretje škropljenje 2 do 3 kg perocida.

2. vsak kilogram perocida je vzeti 30 dkg živega, to je neugašenega apna ali pa 90 dkg mastnega, ugašenega apna.

3. Perocid se raztopi v 80 l vode tako, da se vanjo obesi v platneni vrečici. Da se topljenje pospeši, se z vrečico v vodi sem pa tja maha, stiskati se jo pa ne sme.

4. Živo ali neugašeno apno se najprvo z nekaj litri vode ugasi in potem v 20 l vode razmeša. Ugašeno apno se pa v 20 l vode samo razmeša. Tako tekočino imenujemo apno mleko.

5. Na to se vlije 80 l perocidove raztopine med vednim mešanjem v 20 l apnega mleka, tako da dobimo sto litrov škropilne zmesi.

6. Koj na to se vzame košček belega (fenoltaleinovega) papirja in se ga pomoči v zmes. Papirček mora postati vsaj malo rdeč. Če ostane bel, je apna premalo in ga je treba takoj dodati. Če postane papirček rdeč, je zmes pravilno pripravljena in se z njo lahko škropi. Perocidovo-apna zmes se drži več tednov ne da bi zgubila na vrednosti.

7. Škropljenje trt se vrši enako kot z galičnoapno zmesjo. Škropimo tedaj vedno le s finopršičimi škropilnicami in v suhem vremenu, tako da se zmes na trti prej posuši, predno pride prvi dež.

B. Skalicky.

Gospodarske drobtine.

Cepljenje prašičev proti rudečici.

Zadnji čas je, da se prigrasimo za cepljenje prašičev. Že mesca marca je izišel razglas na posamezne občine zaradi cepjenja, pa še dosedaj se niso odzvali naši prašičerejci svoji dolžnosti v tej meri, kakor bi bilo potreba. Vidi se, da je tudi v tem vprašanju sedanja vojna mnogo kriva, da manjka prigrasil. Moških manjka, ženske se pa premalo zavedajo svojega poklica. Ker prihaja s poletno vročino najbolj nevaren čas za rudečico, pozivljamo naše gospodinje, ki imajo s prašičjorejo prav za prav največ opraviti, da se pri županstvih čimpreje oglase za cepljenje prašičev. Čim večja bodo prigrasila v posameznih občinah ozir. vaseh, tem nižji bodo stroški cepjenja. Storimo tedaj svojo dolžnost, saj nas izkušnje zadnjih let dosti jasno uče, kako potrebno in kako dobro je cepljenje prašičev.

K letošnji košnji. Deteljišča in travniki lepo kažejo in obeta se nam dosti krme. Še vse bolj ko druga leta potrebujemo letos lepo vreme, da se bo košnja dobro opravila, kajti delavnih moči bo povsod manjkalo. Letos bo treba tudi ženskam prijeti za koso, da se bo mogla košnja zgotoviti. Če bo lepo vreme ob košnji, se bo seno lahko sušilo in spravljalo. Ob nestanovitnem vremenu bo pa križ. Letos je naša dolžnost, da pomagamo po možnosti eden drugemu, da se krma srečno spravi. Kjer bi manjkalo za deteljo kozolcev, naj se jemljejo ostrvi ali rogije, kakor jih rabijo v Belokrajini in po drugih krajih.

Shranitev jajc za zimo. Če hočemo jajca shraniti za dlje časa, moramo vzeti na pomoč vodotopno steklo ali pa „garantol“. Vodotopno steklo je gosta in težka tekočina, ki se pomeša z vodo. Na 10 l vode se vzame 1 l vodotopnega stekla. Teh 11 l tekočine zadostuje za okroglo 150 jajc, ki se vložijo v lončen pisker in zalijejo s to tekočino tako, da stoji tekočina še za dlan visoko nad jajci. Jajca morajo biti seveda sveža in čista. V novejšem času se rabi prav vspešno tudi „garantol“. To je rumenkast prah,

ki se dobi v manjših in večjih zavitkih in ki se raztopi v vodi, da se vlagajo jajca v to raztopino. Potrebno navodilo je dotičnim zavitkom priloženo. Za 1 l vode je treba 10 g garantola. — 1 l vodotopnega stekla stane okolu 90 h. 1 mali zavitek garantola 30 h in se dobi oboje pri Kancu v Ljubljani.

Pri nebeškem telefonu.

(Konec.)

r—r—r! „Tukaj nebesa, kdo tam?“ „Nikolaj, kralj črnogorski.“ — O, dobro, kaj pa je?“ — „Vojsko imam!“ — „Tako, že zopet?“ — „Da, z Avstrijo in Nemčijo.“ — „Ti?“ — „Da, jaz in moj stric Peter.“ — „Je to tvoj stric?“ — „Da, še nisi vedel?“ — „Ne, samo slutil sem. Kaj pa imaš z Nemčijo?“ — „Nemčija pomaga Avstriji!“ — „Kaj pa imaš z Avstrijo?“ — „Rad bi kos Bosne in Dalmacije!“ — „Zakaj?“ — „No... zato, da bi vladal! Črnagora je pač le tako mala.“ — „Pa si se vendar v Črnigori postaral in zdrav ostal!“ — „To že, ampak jaz bi rad svoje kraljestvo povečal.“ — „Kaj pa naj jaz storim pri vsem tem?“ — „Bodi tako ljubezljiv in reci Gospodu, da mi najpomaga!“ — „Kaj, pomaga krasti?“ — „Ne, vojskovati, častno vojskovati proti Avstriji.“ — „Ampak, pomisli vendar, če mali dvema velesilama napove vojsko, naj nikar Boga ne skuša. Bog rad pomaga slabim, nikakor pa ne predrznim!“ — O prijatelj Gabrijel, saj veš, da te moj rod še posebno časti, reci, reci dobro besedo za me pri Bogu!“ — „Bom poskusil.“

r—r—r! „Tukaj nebesa, kdo tam?“ — „Alfonz burbonski, kralj španski.“ — „Tako, tako, me prav veseli; ali imaš morda ti tudi vojsko?“ — Ne, jaz ne, ampak moj sosed, predsednik Poincaré.“ — „Tako, ga ne poznamo!“ — „Ne veš, predsednik francoske ljudovlade.“ — „Ta za nas ne obstoji, ta, ki je Boga odstavila.“ — „Ampak, sedaj ga hoče zopet upostaviti!“ — „O, ni treba, to bo Bog že sam preskrbel, kadar se mu bo zdelo.“ — „Prijatelj Poincaré bi se ravno rad z nebesi pogajal in je vprašal, na koga se naj obrne in kje naj pozvoni.“ — „A tako, le povej mu, da naj pri tistih pozvoni, ki so bili od francoske državne šole vzgojeni. To številko je prej lahko vsakdo bral v šolskih knjigah. Če so jo pa Francozi iztrgali in izgubili, pa mi ne moremo za to.“ r—r—r! (Odide.)

r—r—r! „Tukaj nebesa, kdo tam?“ — „Albert, ubogi kralj belgijski. Ker na zemlji ni več zvestobe in pravice, prosim maščevanja za mojo deželo v nebesih.“ — „Bomo preiskali in po pravici razsodili.“ — „Sem s tem zadovoljen in prosim Boga za milost.“ — „Nikar pa ne pozabi grehov svojih prednikov in belgijskih grehov v Kongu.“ r—r—r! (Odide.)

Kmalu bo poldan. Sedaj še enkrat celi vihar: r—r—r—r—r—r! Tukaj so nebesa; kdo pa tako strašno zvoni?“ — „Mi, mi, 10 milijonov otrok Avstro-Ogrske!“ — „Tako, in kaj pa bi radi?“ — „Prav lep pozdrav na ljubega Jezuščka in Njegovo ljubljeno Mater, pa radi bi imeli za praznike našega ljubega očeta zopet doma!... Ce očeta ni doma, niso prazniki niti polovico tako veseli. Mi prosimo za mir Avstro-Ogrski, časten mir za našega starega cesarja, da se bodo Rusi domov vrnili in Srbi spokorili, in da bomo vsi skupaj boljši ljudje. Druzega nič. Mir, le mir, in vse bo dobro.“

Pa še malo toplih solnčnih žarkov na našega ljubega cesarja zadnje dni; samo to še, samo to. Pa še pozdrav, tisočkratno pozdrav na teto Sofijo in našega vrlega nadvojvoda Evgena, Stanislava Kostka, kralja Štefana, Andreja Hoferja in Spekbaherja in na vse naše ljudi v nebesih. Bog obvari, Bog ohrani, našega ljubega cesarja Franca!“ — „Bom že storil!“ — „Bodi, bodi tako dober! Tisočkrat hvala! Pozdravljen, pozdravljen Gabrijel! Servus!“ (Odidejo.)

Vojska z Rusi.

Odbiti ruski napadi vzhodno od Jaroslava in Sieniawe. — 6400 Rusov ujetih. Dunaj, 20. maja. Uradno se razglša: Vzhodno od Jaroslava in pri Sienawi smo odbili močne ruske napade. Sovražnik je imel velike izgube.

Zvezne čete so se pridobile na prostoru proti vzhodu in jugovzhodu. V bojih ob gorenjem Dnjestru smo ujeli nadaljnjih 5000 Rusov. Ruse smo vrgli na nekem oddelku severno od Sambora iz njihove glavne obrambne pozicije, z naskokom smo vzeli neki kraj 10 km južnozahodno od Mosciske.

Na prutski črti je položaj neizpremenjen. Severno od Kolomeje smo s kratkim protisunkom ujeli 1400 Rusov.

Rusi povsod vrženi nazaj čez San. — Od 2. maja naprej ujeli 194.000 Rusov. Uradno se razglša 21. maja: Boji na fronti v Galiciji trajajo dalje. Ruske čete, ki so se še nahajale na zahodnem bregu Sana od Sieniawe navzdol, smo vrgli čez reko. Vzhodno od Jaroslava so zavezniške čete krvavo odbile posamezne napade močnih sovražnih sil. Število ujetnikov narašča. V ljutih ponočnih bojih so naše čete z naskokom vzele vzhodno od Drohobycza rusko postojanko osvojile vas Neudorf in pri tem ujele 1800 Rusov.

Ruska protiofenziva čez Dnjester v vzhodni Galiciji se je na črti Prut ustavila. Sovražni prodiralni poizkusi pri Kolomeji so se izjalovili. Vse napade proti tej močni mestni utrdbi smo odbili z najtežjimi izgubami za sovražnika.

V bojih na gorovju pri Kjelcah, ki na posameznih točkah še trajajo, smo sedaj ujeli 4000 Rusov.

Od 16. maja je skupno število ujetnikov poskočilo za nadaljnih 20.000; sedaj znaša od 2. maja 194.000 mož.

Nemški uspehi na severnem bojišču. — Rusi oboroženi s hrastovimi bati. Veliki glavni stan 21. maja: Pri Šavlih so se vršili le manjši boji. Ob Dubici je naš napad došel vzhodno od Podubila do Betygole; pri tem smo ujeli nadaljnjih 1500 mož. Tudi vzhodno od Miloszajcic in Zemignole smo vrgli Ruse čez mejo. Dalje proti jugu boj stoji. Ostanki južno od Njemena poraženih ruskih sil beže dalje v smeri proti Kovnu.

Položaj nemških čet je neizpremenjen. Vzhodno od Jaroslava smo včeraj ujeli Ruse, ki niso bili oboroženi s puškami, marveč s hrastovimi bati. Od armade generalnega polkovnika pl. Mackensena in ostalih v zvezi z avstrijsko armado se bojujočih nemških čet je bilo od 1. maja ujetih 104.000 Rusov in zaplenjenih 72 topov ter 253 strojnih pušk. Te številke so že zapopadene v žeobjavljenem skupnem številu.

Na morju.

Naši podmorski čolni v Sredozemskem morju. „Corriere della Sera“ poroča iz Syracuse: Ker se je poročalo, da se nahajajo avstrijski podmorski čolni v Sredozemskem morju, jih zdaj zasleduje že nekaj dni brodogovje torpedovk. Dva francoska torpedna rušilca sta se nahajala v soboto nekaj ur v pristanišču Augusta ob socilijanskem vzhodnem obročju. Parnik „Torino“ je srečal, kakor poročajo iz Aten, v prekopu Otranto neki podmorski čoln, ki mu je ukazal, naj obstane. Kapitan je takoj ustavil. Podmorski čoln je v daljavi 300 metrov zahteval natančne podatke o narodnosti parnika, nakar se je podmorski čoln odstranil.

Pomorska bitka v Finskem zalivu. Po poročilu švedskih listov: Potniki, ki so došli iz Finske, pripovedujejo, da so čuli v finskem zalivu grmenje topov, ki je bilo zelo silovito. Videli so, kako je neka velika ruska bojna ladja težko poškodovana priplula v pristanišče Helsingfors.

Turška vojska.

Boj na dardanelski fronti se je vršil dne 22. t. m. Sovražnik je izgubil na mrtvih in ranjenih nad 4000 mož. Turške baterije so nevarno poškodovale dve sovražni oklopni križarki.

Vojska z Italijo.

Kaj je zahtevala Avstrija? Nemški listi poročajo: 20. marca je prevzela Nemčija garancijo, da bo Italija od Avstrije dobila vse obljubljeni. Sonnino je zahteval, naj stavi Avstrija konkretne predloge. Po sedmih dneh je Burian zahteval od Italije:

1. Dobrohotno nevtralnost v političnem oziru za cel čas vojske.
2. Prosto roko za Avstrijo na Balkanu.
3. Italija se odpove nadaljnji odškodnini.
4. Podaljšanje pogodbe glede Albanije.

Najnovejša poročila.

Rusi zopet tepeni. Armada armadnega poveljnika Mackensen-a je z novo ofenzivo zavzela močno utrjene kraje Drohojov, Ostrov, Radymno, Vysoko, Vitlin, Markoviko. Pri tem je ujela 153 častnikov in nad 21.000 mož in uplenila 30 topov. Rusi so imeli izredno velike izgube. Pri Dubisi so obnem Nemci vrgli Ruse nazaj in jih ujeli 2240.

Iz tira sta začetkom tega tedna skočila dva vagona pri Zatičini. K sreči ni bilo nikake nesreče; v enem vagonu se je vozil tudi novomeški notarski substitut g. Mastnak, kojemu se pa k sreči ni zgodilo nič, razven da ga je malodane na glavo postavilo.

Naše brodogovje na delu. V noči od 23. na 24. t. m. je naše brodogovje bombardiralo italjansko obal od Benetk do Barlette in povzročilo Italjanom silno veliko škodo, osobito v Benetkah, v Rimini, Senigalliji, Jakinu (Ancona) in Barletti, koder je večinoma porušilo vojaške naprave in železniške moste ter potopilo enega rušilca. Istočasno so naši letalci bombardirali zrakoplovno lopo v Chiravali, vojaške utrdbe v Jakinu in arzenal v Benetkah.

Razširjenje vojaške dolžnosti napoveduje Italija od 39. do 42. leta.

Domače in tuje novice.

Poroka. V Trziču na Gorenjskem sta bila dne 22. maja poročena po p. n. g. novomeškem proštu: stotnik v p. gosp. Ciril Dolenc, ravnatelj kranjske deželne prisilne delavnice in vzgojevališča, z gospodično Tilko Lončarjevo. Nevesta je iz znane rodbine veleposestnika in hotelirja Lončar v Trziču. Ženin pa je sin tukajšnje uglednerodbine vpok. ravnatelja Riharda Dolenc. Čuden slučaj je nanesel, da je gospa mati ženinova prav isti dan pri svoji hčeri v vili Skalicky tako nesrečno padla, da si je noge v stegnu poškodovala. Novoporočenca se ve tega nista slutila. A ker radi ustavljenja železniškega obrata iz Metlike nista mogla se peljati v Zagreb, sta se vrnili v Novo mesto, kjer sta zvedela o tej nezgodi. — Bog daj novoporočencema vso srečo, gospej materi pa skorajšnje ozdravljenje!

Šolsko. Predbinkoštni teden je tukajšnja c. kr. gimnazijo nadzoroval deželni šolski nadzornik, dvorni svetnik gosp. dr. Bezjak. Oglel si je tudi nekaj drugih zavodov.

Zasebni promet po železnici Ljubljana—Bubnjarci je popolnoma ustavljen. **Druzega vojnega posojila** je podpisala Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico v svoti 10.000 kron. Po istem zavodu so zasebniki prijaviili še 7.400 K.

Prepoved, konje z razvidnicami odstraniti iz njihovih nabornih krajev. Z ukazom c. kr. ministrstva za deželno bran z dne 30. julija 1914 drž. zak. št. 179 se je izdala prepoved, konje z razvidnicami

odstraniti iz njihovih nabornih okrajev, to se pravi, da se konji, ki so potrjeni in že namenjeni vojaški oblasti ne smejo dalje prodati iz dotičnega nabornega okraja.

Na to se opozarja občinstvo, osobito posestnike konj, s pristavkom, da se prestopki te prepovedi kaznujejo z denarjem do 600 K, s katero globo se lahko združi zapor do enega meseca.

Poroča se nam z Lokvice: Martin Šuklje, posestnik na Dolenji Lokvici, pešec 17. pp. 4. st. piše svoji ženi, da je v nogo ranjen in da je v bolnici, pa da ga bodo kmalo poslali drugam. Tedaj jej bo naznanil, ko tja dospe, svoj naslov in kraj. Iz prejšnjih njegovih dopisov se sme sklepati, da je bil na zadnje nekje tam okrog Stanislava v Galiciji.

Nogo odrezal je v četrtek 27. t. m. vlak nekemu vojaku v Novem mestu. Ko je vlak že odhajal, je baje še skočil na tla po čepico, ko je pa hotel nazaj skočiti, mu je vlak potegnil nogo pod kolo. Kost je popolnoma zdrobljena ravno pri gležnju. Nesrečneža so takoj obvezali in peljali v bolnico v Novo mesto.

Vojaška odlikovanja. Dobili so: Nadvojvoda maršal Friderik vojaški zaslužni križ I. razreda z vojno dekoracijo v briljantih. Nadvojvoda Evgen najvišje pohvalno priznanje. Nadvojvoda Jožef Ferdo in general Borojevič voj. zasl. križ I. razr. z vojno dekoracijo. Načelnik gen. štaba baron Konrad pl. Hötzenhof vojno dekoracijo k velikemu križu Leopoldovega reda in k I. razr. reda železne krone. — Pohvalno priznanje poročnik 27. domobr. pp. Josip Peterelj. Srebrno hrabr. svetinjo I. vrste: praporščaki Ivan Tratnik, Viljem Kusternik in Jos. Engel, narednik Ivan Boštjančič, četovodja Anton Kovačič in Karol Okorn, infanterist Jernej Podlogar, vsi pri 27. domobr. pp. Praporščak Karol Regorše in četovodja Anton Virant, oba pri 4. domobr. pp., narednik Rih. Čeh, četovodja Miroslav Finsterle, infanterist Ivan Martelos, vsi trije pri 27. domobr. pp. Srebrno hrabr. svetinjo 2. vrste: desetnik Jos. Janc, infanterista Fran Gorenc in Fran Simončič, narednik Rajko Osterc, četovodja Fran Keberle, infanterist Štefan Bobrik in Fran Korošec, vsi pri 27. domobr. pp., predmojster 27. p. t. p. Slon Ivan. Pionirji: Fuhrman Alojzij, Kajfež Anton, Kramer Rudolf, Majcen Anton, Murko Ludovik, Premelec Fran, Božič Fran in Zupančič Josip, vsi pri 3. pion. bat. — Bronasto hrabr. svetinjo: poddesetnik Kot Ivan, Blažina Josip, Debevec Miha, vsi trije pri 3. sap. bat. Bevečer Jos., Boltar Andrej in Premelj Andrej, vsi pri 3. pion. bat.

Odlikovani slovenski častniki: Red žel. krone 3. vrste je dobil generalmajor Oton Sertič. Duhovno-zaslužni križec 2. vrste na belo-rudečem traku je dobil vojaški kurat Ernst Trstenjak, vojna bolnica št. 8/14. Najvišje pohvalno priznanje je dobil nadporočnik Anton Bugar 87. pp. Srebrno hrabr. svetinjo 2. vrste: praporščak Kvasnička Fran 87. pp. Srebrno hrabr. svetinjo 1. vrste rez. kadet J. Grinčnik 17. pp.

Sprejemanje v kadetnice. Z začetkom šolskega leta 1915/16 (sredi septembra) se bo sprejemalo aspirante z namembo za c. deželno brambo v I., II. in III. letnik ene izmed pehotnih kadetnih šol za v državnem zboru zastopana kraljestva in dežele in v I. konjeniške kadetnice. Sprejem v druge kot zgoraj označene letnike je nedopusten. Sprejemni pogoji se nahajajo v „Predpisih o vsprejemu aspirantov v c. in kr. kadetne šole“ (izdaja iz l. 1900 z dodatki iz leta 1902 in 1905). Prošnje je vlagati najkasneje do 20. julija t. l. Sprejem onih, ki so pri črnovojniškem izbiranju spoznani za sposobne za črnovojniško službo z orožjem kakor tudi onih, ki so že potrjeni, je izključen. Natančnejši podatki so razvidni iz tozadevnega razglasa, ki se objavi te dni v uradnem listu „Laibacher Zeitung“ in ki je tudi na vpogled pri vseh c. kr. okrajnih glavarstvih,

pri mestnem magistratu v Ljubljani in pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade.

Izkaz cesarice Elizabete javni bolnici v Novem mestu došlih darov. Eksceleuca baronica Karla pl. Schwarz 500 cigaret, 100 cigar. G. Ivan Rakoše v Straži zaboj žganja. G. Fran Možina 56 l vina. G. Ida Guzelj ca. 200 razglednic, cigarete, tobak, pipe, papir, ustnike, itd. G. dr. Bertsche v Poganicah zavoj čaja. G. Gabrijela Gorjanyjeva v Ruprčevru 2 škatli čaja, časopise. G. Franc Pintar 1 voz gnoja. G. N. Žefran v Gotni vasi 1 voz gnoja. Janez Slak v Gor. Globodolu 1 vrečo krompirja. Alojzij Pust v Gor. Globodolu 1 vrečo krompirja. — Vsem pristrčna hvala!

Velikanske goljufije vojaških dobaviteljev. „Reichspost“ poroča: Domobranksko sodišče v Pečuhu je prišlo na sled velikim sleparijam pri dobavah za armado. Niti preiskave vodijo do Stuhlweißenburga, Košic in Miškolca in jasno bo, da je bil vojaški erar oškodovan za stotisoče kron, in sicer na ta način, da mu je bila deloma prodana pokvarjena krma, deloma druga krma, da je bila ena in ista pošiljatev večkrat plačana. Glavni krivec je neki Ignacij Pollak, ki že 40 let dobavlja za armado. Milijonarju se je s pomočjo plačanih pomočnikov posrečilo, da je pred drugim obleganjem Przemysla kratkotalo poneveril dva tovorna vlaka po 50 voz z živili, ki sta že došla v Przemysl in sta bila že plačana, na ta način, da je dal oba vlaka zopet nazaj na Ogrsko zapeljati in je naloženo blago spravil v svoje shrambe. Tam je že enkrat plačani material v drugič prodal vojaškemu erarju. V ponedeljek zjutraj je bil Pollak aretiran v trenutku, ko je došel z Dunaja.

Cena petroleju. C. in kr. vojno ministrstvo je izdalo lastnikom mineralnih rafinerij naredbo, s katero se zagotavlja stalna cena petroleju. Lastniki rafinerij morajo svoje odjemalce zavezati, da ne bodo pri prodajanju naprej imeli pri sodu petroleja več dobička, kakor 5 kron. Pri nadrobni prodaji pa ne sme liter petroleja v mestu več veljati kakor 62 vin., na deželi pa 64 vin. Prestopki se bodo strogo kaznovali.

Iz ruskega ujetništva. Meglič Franc, Feldwebel, Štot Sposiek Tambovski Dos Kirchdorf Abasavo auf dem Gute Ločinoff (Russland) Rusija piše 19. aprila 1915 svojemu očetu na Brod št. 21. cenzurirano vojno dopisnico:

Dragi stariši!

Lepo Vas pozdravljam iz ruskega ujetništva. Zelo sem daleč, 18 dni smo naširali in z vlakom se vozili 11 dni do tukaj. Zdaj smo prišli na stalno mesto. Jast sem komandant čez 50 mož, ki delajo po polju s konji, skrbim za foter in za kuhinjo za ljudi. Imam veliko opravila s tem, sem zadovoljen, samo ko bi še bolj zdrav bil; kruha imamo dosti belega kot sneg, je prav po ceni 15 krajcerjev košta tak hleb, da ga imam dosti nesti, tukaj ne poznajo črni kruh. Piti se ne dobi nobene pijače, ne žganja če bi bilo za umret, samo čaj, ampak meni ne paše čaj, sem vedno bolan, ki nisem vajen vode. Mi smo na kmetih, moji ljudje bojo orali, sejali, da bo veselje. Jast jih pa komandiram. Gospodar je en grof zelo dober gospod in prijazen. Če Bog da, pa se bomo le še enkrat videli, če bom zdrav. Vam ne morem za enkrat več pisati, bomo se pa doma kaj več pogovorili. Nas Slovence imajo zelo radi, ampak Nemce, Mažare so dali vse v Sibirijo, se morajo pa še 3 tedne vozit. Pozdravljam Vas vse skupaj Vaš sin Francelj. — Z Bogom starši.

Iz ruskega ujetništva so se oglašili dolenski vojaki: Karol Zupančič iz Luž dobrniške župnije je pisal iz Vijaznikov v vladimirski guberniji. — Franc Krampelj piše svoji ženi, da je ujet in da našira na določen mu kraj. Imenovani je bil paznik v tukajšnji kaznilnici. — Alojzij Zajec piše svojemu očetu v Pijavi gorici

pri Škofljici. — Anton Blažič piše svojemu očetu v Novem mestu iz Orenburga ob Uralu na meji med Evropo in Azijo. — Fran Janko, posestnik in mlinar Gorenje Sušice, je bil pri črnovojn. topništvu odd. 6. III. vojni zbor iz Przemysla, ujet na Ruskem.

O nekaterih večjih požarih v Beli Krajini v zadnjih 27. letih.

I. Šašelj.

Ker so hiše po veliki večini vasi v Beli Krajini krite s slamo, ali so vsaj še bile pred malo leti, ni čudno, da je bilo v zadnjih letih mnogo požarov. Požare navadno povzročajo otroci, ki so brez varstva, včasih nastanejo pa tudi po nesreči, redkeje pa vsled strele. Naj navedem tu nekaj zapiskov o večjih požarih, kolikor jih imam shranjenih.

L. 1888. 28. marca, na veliko sredo, uničil je silen požar med prav hudim vetrom veliko hiš in gospodarskih poslopj na Vinici, Goleku in Podklancu v viniški župniji. Na Vinici je pogorelo 27 hiš, na Goleku 10 in v Podklancu 9. Ker je silno vlekel jug, bilo je naenkrat vse v ognju, da ni bilo mogoče skoraj nič rešiti. Ogenj je nastal, kakor so pravili, po nesreči. Zgorelo je tudi več glav živine. Smrad slame smo čutili celo k nam, četudi je do nas dobri dve uri in čez hoste in hribe.

L. 1890. 17. jun. uničil je požar skoraj vso vas Dragovanja vas v dragatuški župniji. Pogorelo je 16. gospodarjem prav vse. Škodo so precenili čez 60.000 K. Zažgali so otroci. — 7. okt. zvečer ob 8. uri začelo je goret na Bojancih, v pravoslavni vasi naše občine. Pogorelo je 9 gospodarjem. — 14. okt. pa je pogorela Radovica. Pogorelo je 29 gospodarjem in sicer 30 hiš in čez 60 družih poslopj ter več glav živine. Zažgali so otroci.

L. 1899. 19. marca, na tiho nedeljo in praznik sv. Jožefa, nastal je zjutraj ok. 4. ure ogenj v Tribučah, naše župnije, v št. 3., pri Ivanu Cvitkoviču-Stankatu. V malo minutah bilo je v ognju pet hiš z vsemi gospodarskimi poslopji vred, ker je ravnotakrat prav hudo burja vlekla. Rešiti ni bilo mogoče skoraj nič. Ivanu Cvitkoviču, pri katerem je nastal ogenj menda po nesreči, zgorelo je tudi vol, tele, breja svinja, 12 starih ovac in 4 mlade. Druga živina pa, katero so rešili, je bila hudo obžgana, tako da je imel samo pri živini škode do 1000 K. Tudi gospodar sam in njegov sin Miko, ki sta skušala rešiti živino, sta se prav hudo opekla in obžgala, sin celo tako hudo, da je čez dva dni vsled opeklin in ran umrl. Vsa škoda vsled požara je znesla okolu 14.000 K.

Leta 1903. Sredipostno nedeljo, 22. marca, zjutraj okolu 8. ure, ko so bili ljudje pri sv. maši, pogorela je vas Moline v semiški župniji. Zgorelo je 12 posestnikom vse, hiše z gospodarskimi poslopji vred in kar je bilo v njih, kakor tudi pet glav goveje živine in štirje prasci. Škode je bilo okolu 60.000 K. Zažgali so otroci. — 18. jul. uničil je grozen požar v Predgradu, starotrške župnije, 67 hiš in nad 150 gospodarskih poslopj. Zgorelo je tudi več govedi, več glav ovac in svinj in en človek. Vsa škoda je bila cenjena na 340.000 K, zavarovanih pa je bilo le 35 posestnikov za 62.000 K.

Leta 1904. 14. avg. uničil je ogenj v Mali Lahini, dragatuške župnije, trem gospodarjem vse. Pogorelo je dvema posestnikoma in eni kočarici. Zgorelo je vse, hiše, hlevi, podi, vsa krma in zrnje, pet svinj, eno tele in enemu posestniku tudi 500 K gotovega denarja. Zažgali so otroci, ki so bili v nedeljo med popoldansko službo sami doma.

Leta 1907. 25. jul. pop. med 2. in 3. uro je obiskala skoraj vso Belo Krajino silna nevihta z gromom, strelo in točo, ki je posebno v črnomaljski župniji naredila izredno veliko škode, da stari ljudje niso

pomnili take nesreče. Med nevihto pa je tudi večkrat tresčilo. Strela je udarila v Loko pri Črnomlju, kjer so vsled nje pogorele štiri hiše z vsemi gospodarskimi poslopji. Tresčilo je tudi v neki stog v Butoraju. Preje pa je tresčilo tudi v Doblčah, kjer je pogorelo tudi več hiš in poslopj. v Brkopčevo stanje v Zemlju pri Podzemlju, v skedenj Jož. Jermana v Loki pri Črnomlju, ki je tudi zgorel. Sploh je v jul. tega leta povzročila strela več požarov v Beli Krajini in po sosednjem Hrvaškem.

Leta 1908. 4. junija uničil je požar v pol ure v Gornjem Butoraju, črnomaljske župnije vso vas, obstoječo iz 10 s slamo kritih hiš in vsa k njim spadajoča gospodarska poslopja. Skupna škoda je znašala 60.800 K, zavarovani pa so bili samo za 13.260 K. — 16. oktobra naredil je ogenj v Božjakovem pri Metliki silno škodo. Uničil je okolu 50 poslopj, namreč devet hiš in do 40 drugih stavb, podov, hlevov, kletij itd. Zgorelo je petim posestnikom vse do zemlje, štirim pa so ostale le hiše, ki so bile zidane in z opeko krite. Zgorelo je tudi vse orodje, posoda, živež, krma, okolu 200 veder vina, okolu 3800 K v gotovini in nekaj prascev. Vsa škoda je bila precenjena na 160.000 K.

Leta 1910. 11. jan. imeli so požar v Gornjem Suhorju, viniške župnije. Ogenj je uničil osmim gospodarjem vsa poslopja z vsem živežem, klajo, orodjem itd. Enemu gospodarju je zgorela tudi krava, neki vdovi dvoje prascev. Škoda je bila cenjena na 39.500 K, zavarovani pa so bili le 4 gospodarji za 6900 K. Ogenj je zanetila petletna deklica s žvepljenkami.

L. 1911. 8. okt., v nedeljo, imeli so požar v Selih pri Otovcu, črnomaljske župnije, kjer je pogorelo sedmim posestnikom prav vse, poslopja, dva prasca, dvoje telet, obleka, zrnje, krma.

Leta 1913. 23. oktobra popoldne pogorelo je dvema posestnikoma v Tribučah naše župnije. Škode je bilo čez 17.000 K. Zažgal je petletni otrok. — 1. decembra pa zopet dvema posestnikoma. Škode je bilo okolu 7000 K. Zažgano je bilo nalašč.

Leta 1914. 30. jun. ob četrta na 11. uro po noči nastal je ogenj na Daljnjih Njivah, vasi v župniji Vrh pri Vinici, kjer je zgorelo do 30 hiš in gospodarskih poslopj v skupni škodi okolu 50.000 K.

Dopisi.

Iz Adlešič 22. maja. Dvoje zanimivih pisem naših vojakov. 28. aprila pisal je svoji ženi Peter Veselič iz Vrhovec h. št. 5. iz Bosne pismo, iz katerega se vidi, koliko trpijo naši vojaki po nekaterih krajih v vojski. Piše med drugim: „Jaz sem hvala Bogu prav zdrav, samo me konča misel na dom in žalost. Do zdaj še nisem bil nič ranjen... Jaz nisem spal pod streho 86 noči. Dva meseca smo dobili samo tri menaže. 45 krat smo bili v ognju. Tri puške sem premenil, ker sta mi bili dve razbiti od krogelj, a meni, hvala Bogu, ni bilo nič. Dosti krogelj je prešlo

okrog mene in čez obleko, a jaz sem bil dozdej prav srečen“. To pismo nam pa kaže tudi, kako Bog večkrat res čudežno varuje naše ljudi in koliko izda molitev domačih za vojske in vojski.

Drugo pismo pa je pisal Miko Novak iz Sel h. št. 5. s severnega bojišča svoji materi in sicer na brezovi skorji. Piše ji: „Draga mama! „Sprejmite srčen pozdrav na brezovi skorji. Ne zamerite, ki Vam pišem na brezovi skorji. Papirja nimam, a kupiti ga nimam kje. Denarja imam dosti, pa ga ne morem rabiti“. Dopisnica je prav lepo obrezana in kakršne so navadne dopisnice. Poslali jo bomo lahko vojnemu muzeju v Ljubljano, če ga bodo ustanovili, ker ima tudi svojo zanimivost. — Iz te brezove dopisnice se pa tudi razvidi lahko, da bi naši vojaki večkrat radi pisali domu, da pa nimajo na čem, ker jim manjka papirja.

Književnost.

„Svetovna vojska“. Izšel je 14. sešitek tega dela, ki objavlja nadaljne popise dogodkov v vzhodni Pruski, katerih začetek je bil objavljen v 3. sešitku. Zelo spretno so uvrščena v sešitek zanimiva pisma nemškega vojaškega duhovnika dr. Pörtnerja, ki jih je poslal uredniku ugledne nemške revije „Hochland“, in pa poročila dr. Štefana Steincija dunajski „Reichspost“. Ta pisma in poročila ganejo bolj kot vsi drugi popisi bojev, ker nam pretresljivo slikajo bedo in trpljenje, katero so morali prestati vojaki in pa ljudstvo v onih krajih, ker je divjala vojska. Poleg tega pa ta priporočila tako zanimivo spopolnjujejo popise vojaških dogodkov, da se čita celi sešitek lepo enotno in nudi zaokroženo sliko dogodkov prve mesece vojne v vzhodni Pruski in pa čez nje meje na Rusko-Poljski. Priporočamo!

Dražbeni oklic.

E 1041/13
97

Dne 21. junija 1915 predpoldne ob 9. uri bo pri tem sodišču v izbi št. 31 zopetna dražba sledečih nepremičnin:

Zemljiška knjiga Rudolfovo, vl. št. 509, pašnik, njiva, travnik, cenilna vrednost 8605 K, najmanjši ponudek 4306 K.

Zemljiška knjiga Rudolfovo, vl. št. 643 njiva in vl. št. 657 njiva, skupaj cenilna vrednost 4047 K 30 h, najmanjši ponudek 2023 K 65 h.

Pod najmanjšim ponudkom se ne prodaje.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,

dne 9. maja 1915.

Velika svota denarja 154-0-13

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Antialkoholične

pijače, kreme in razno pecivo brez moke in kisle mleko se dobiva vsak dan v baraki g. Pavčiča nasproti c. kr. okr. glavarstvu. 26-3-2

Srednje velik gozd

je na prodaj v vrteh pri Drganjem selu.

Več se izve pri lastnici Mariji Hrovat v Novem mestu št. 203. 25-2-2

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

≡ v lastnem domu v Kandiji ≡

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4¹/₂%

1-0-9

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.